

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Οικονομικών

Δημόσιο Χρέος & Δανεισμός

Ετήσια Ενημερωτική Έκδοση

2018

Υπουργείο Οικονομικών
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους
Δημόσιο Χρέος & Δανεισμός 2018

Η ετήσια έκθεση βρίσκεται διαθέσιμη στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Οικονομικών και του Ο.Δ.ΔΗ.Χ.
www.minfin.gr, www.pdma.gr

Πληροφορίες:
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους,
Ομήρου 8, Αθήνα

Τηλεφωνικό κέντρο: +30 210 3701800
E-mail: pdma@pdma.gr

Περιεχόμενα:

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3
ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ 2018	5
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ & ΕΛΕΓΧΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ	6
ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΕΟΥΣ	7
ΧΡΕΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	9

Το έτος 2018 αποτελεί ορόσημο για την ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας μετά από μια μακροχρόνια περίοδο ύφεσης. Στις 20 Αυγούστου 2018, η Ελλάδα ολοκλήρωσε επιτυχώς το τριετές πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και διασφάλισε μία δέσμη μέτρων ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους που το καθιστά δυναμικά βιώσιμο.

Τα νέα μεσοπρόθεσμα μέτρα για το χρέος, σε συνέχεια των βραχυπρόθεσμων μέτρων που εφαρμόστηκαν τον Ιανουάριο του 2017, αποτελούν προϊόν της συμφωνίας της Ευρώ-ομάδας στις 22 Ιουνίου 2018 αναφορικά με την έξοδο της Ελλάδας από το πρόγραμμα. Ως μέρος της ίδιας συμφωνίας, τέθηκαν οι μεσομακροπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι και πραγματοποιήθηκε η εκταμίευση της τελευταίας δόσης των 15 δισ. ευρώ, στη βάση της εκπλήρωσης των προαπαιτούμενων της τέταρτης αξιολόγησης.

Κατά το τμήμα των 9,5 δισ. ευρώ, η τελευταία δόση τοποθετήθηκε στα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλείας που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των τελευταίων εκταμιεύσεων του προγράμματος, με σκοπό την εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας στη μετά-πρόγραμμα εποχή και τη διευκόλυνση της ομαλής επιστροφής στις αγορές. Ως αποτέλεσμα, τα συνολικά ταμειακά διαθέσιμα του Ελληνικού Δημοσίου επαρκούν για την κάλυψη των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών των δύο τουλάχιστον επόμενων ετών ακόμα και υπό τις πλέον αντίξοες συνθήκες.

Το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε το 2018. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία για τα έτη 2017-2018.

Ο πληθωρισμός ανήλθε στο 0,8% το 2018, ως συνισταμένη των διαφορετικών επιδράσεων από τη μειούμενη πλεονάζουσα δυναμικότητα, τον αυξανόμενο προστατευτισμό στο διεθνές εμπόριο, την πορεία της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και τη διατήρηση των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ στα σημερινά χαμηλά επίπεδα τουλάχιστον μέχρι το καλοκαίρι του 2019 (παρά την απόφαση για λήξη της ποσοτικής χαλάρωσης τον προσεχή Δεκέμβριο).

Μετά την ομαλή εκπλήρωση των οροσήμων που, έναν χρόνο πριν, αποτελούσαν ζητούμενα για την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας (επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος στήριξης, δημιουργία ταμειακού αποθέματος ασφαλείας, εφαρμογή μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος, αποκλιμάκωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων), οι εναπομένουσες δυσχέρειες στο εσωτερικό περιβάλλον συγκεντρώνονται γύρω από τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας, τις πηγές και τις δυνατότητες χρηματοδότησής της. Στην κατεύθυνση αντιμετώπισης των συναφών αδυναμιών κινείται η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του ελληνικού Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα και τα εργαλεία διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα (δευτερογενής αγορά δανείων, ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, μηχανισμός εξωδικαστικού συμβιβασμού).

Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)

	2017	2018
ΑΕΠ	1,5	1,9
Ιδιωτική κατανάλωση	0,9	1,1
Δημόσια κατανάλωση	-0,4	-2,5
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	9,1	-12,2
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	6,8	8,7
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,1	4,2
Εναρμονισμένος δείκτης ΔTK	1,1	0,8
Ποσοστό ανεργίας	19,9	19,3

Κατά το 2018 συνεχίστηκε η αξιοποίηση και η βέλτιστη διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, μέσω εφαρμογής προγράμματος πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements, τις οποίες συνάπτει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ).

Με το πρόγραμμα αυτό αξιοποιείται πλέον το 75% περίπου του συνόλου των ταμειακών διαθεσίμων των εν λόγω φορέων με πολύ αποτελεσματικό τρόπο, παρέχοντάς τους ανταγωνιστικές υψηλές αποδόσεις, επ' ωφέλειά τους, διασφαλίζοντας αντίστοιχο όφελος ως προς το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, με σωρευτικά θετικές επιπτώσεις για τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους.

Οι μικτές χρηματοδοτικές ανάγκες του Κρατικού Προϋπολογισμού κατά το έτος 2018 (εξαιρουμένου του stock του βραχυπρόθεσμου χρέους εντόκων και repos) ανήλθαν στο ποσόν των **€10.310 εκατ.** και καλύφθηκαν

- από δανεισμό ύψους **€34.640** εκατ.
- Έσοδα από αποκρατικοποιήσεις (πώληση μετοχών) **€752** εκατ.
- Έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές **€789** εκατ.

Τα ταμειακά διαθέσιμα διαμορφώθηκαν στο τέλος του 2018 στα **€26.819** εκατ., έναντι **€948 εκατ.** που ήταν το τέλος του 2017, αυξήθηκαν δηλαδή κατά **€25.871 εκατ.**

Ειδικότερα οι εκδόσεις χρέους **€ 34.640** εκατ. αποτελούνται από:

- Τα μακροπρόθεσμα δάνεια του Μηχανισμού Στήριξης European Stability Mechanism(ESM) εντός του έτους ανήλθαν σε **€21.700** εκατ. με μεσοσταθμικό κόστος 1,43%.
- Έκδοση νέου 7ετούς ομολόγου ονομαστικής αξίας **€3.000** εκατ. σταθερού επιτοκίου 3,375%, λήξεως 15-2-2025 και απόδοσης 3,50% με τιμή έκδοσης 99,236%, άρα ταμειακή εισροή 2.977 εκατ.
- Από Ευρωπαϊκή τράπεζα Επενδύσεων **€36** εκατ. με επιτόκιο 1,771%.
- Από καθαρές εκδόσεις εντόκων γραμματίων **€337** εκατ. διαμορφώνοντας το stock των εντόκων γραμματίων το τέλος του 2018 στα €15,280 εκατ. Οι μικτές εκδόσεις εντόκων γραμματίων 13 και 26 εβδομάδων κ 52 εβδομάδων για το 2018 ανήλθαν σε €35,005 εκατ. με μεσοσταθμικό κόστος δανεισμού 0,93% ενώ οι λήξεις εντόκων εντός του έτους ήταν €34,669 εκατ.
- Έκδοση νέου βραχυχρόνιου χρέους REPO **€9,590** εκατ. διαμορφώνοντας το stock των Repo στο τέλος του 2018 στα €24,521 εκατ.

Η μεσοσταθμική διάρκεια του νέου δανεισμού για το 2018 διαμορφώθηκε στα **19,8** έτη ενώ το μεσοσταθμικό κόστος του νέου δανεισμού- εκτός των συμφωνιών REPO - διαμορφώθηκε σε **1,39%**.

Η στρατηγική διαχειριστικών πράξεων μέσω παραγώνων συνεχίστηκε και κατά την διάρκεια του 2018, με κύριο στόχο τη μετατροπή του χρέους κυμαινόμενου επιτοκίου σε ιστορικά χαμηλά σταθερού επιτοκίου. Οι λόγοι προέρχονται από το μεγάλο ποσοστό μεταβλητού επιτοκίου στο σύνολο του χρέους εξαιτίας των δανείων του επίσημου τομέα, αλλά και την ωφέλεια των ιστορικά χαμηλών επιτοκίων του ευρώ.

Από το σύνολο των προαναφερομένων πράξεων προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Μειώθηκε στο 10,75% η συμμετοχή των υποχρεώσεων κυμαινόμενου επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους, μειώνοντας αντίστοιχα και τον επιτοκιακό κίνδυνο.
- Οι ανωτέρω πράξεις οδήγησαν σε περαιτέρω αύξηση του δείκτη “Weighted Average Time to Next Re-fixing” ή αλλιώς του «Μέσου Σταθμικού Χρόνου Ανατιμολόγησης του δημοσίου χρέους», φτάνοντας τα 13,01 έτη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο εν λόγω δείκτης επί της ουσίας δείχνει τα έτη κατά τα οποία οι δαπάνες εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους θα παραμείνουν σταθερές στα τρέχοντα επίπεδα. Για την περίπτωση της Ελλάδας τα έτη αυτά είναι περίπου 13. Ο δείκτης αυτός είναι ένας συνδυασμός των δεικτών της μέσης σταθμικής διάρκειας του χρέους που στο τέλος 2018 ήταν 18,17 έτη και της συμμετοχής των υποχρεώσεων σταθερού επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου, που αντίστοιχα ήταν 89,25%
- Ο ανωτέρω δείκτης σε συνδυασμό με το δείκτη «Ετήσιου κόστους εξυπηρέτησης δημοσίου χρέους (σε ταμειακή βάση)» που στο τέλος 2018 ήταν 1,61%, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το προαναφερθέν «αποτελεσματικό» κόστος, που είναι από τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης, θα παραμείνει ουσιαστικά το ίδιο για τα επόμενα 13 περίπου έτη.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

Το χαρτοφυλάκιο χρέους παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά:

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	31/12/2018
Κίνδυνος Αναχρηματοδότησης σε 1 Έτος (%)	14,38%
Κίνδυνος Αναχρηματοδότησης σε 5 Έτη (%)	23,41%
Κίνδυνος Ανατιμολόγησης σε 1 Έτος (%)	35,97%
Κίνδυνος Ανατιμολόγησης σε 5 Έτη (%)	38,99%
Δείκτης Ξένου προς Συνολικό Χρέος (πριν τα παράγωγα) (%)	2,74%
Δείκτης Ξένου προς Συνολικό Χρέος (μετά τα παράγωγα) (%)	2,07%
Δείκτης Κυμαινόμενου προς Συνολικό Χρέος (πριν τα παράγωγα) (%)	23,21%
Δείκτης Κυμαινόμενου προς Συνολικό Χρέος (μετά τα παράγωγα) (%)	10,75%
Μέση σταθμική διάρκεια ανατιμολόγησης	13,01 έτη
Μέση σταθμική φυσική διάρκεια (έτη)	18,17 έτη

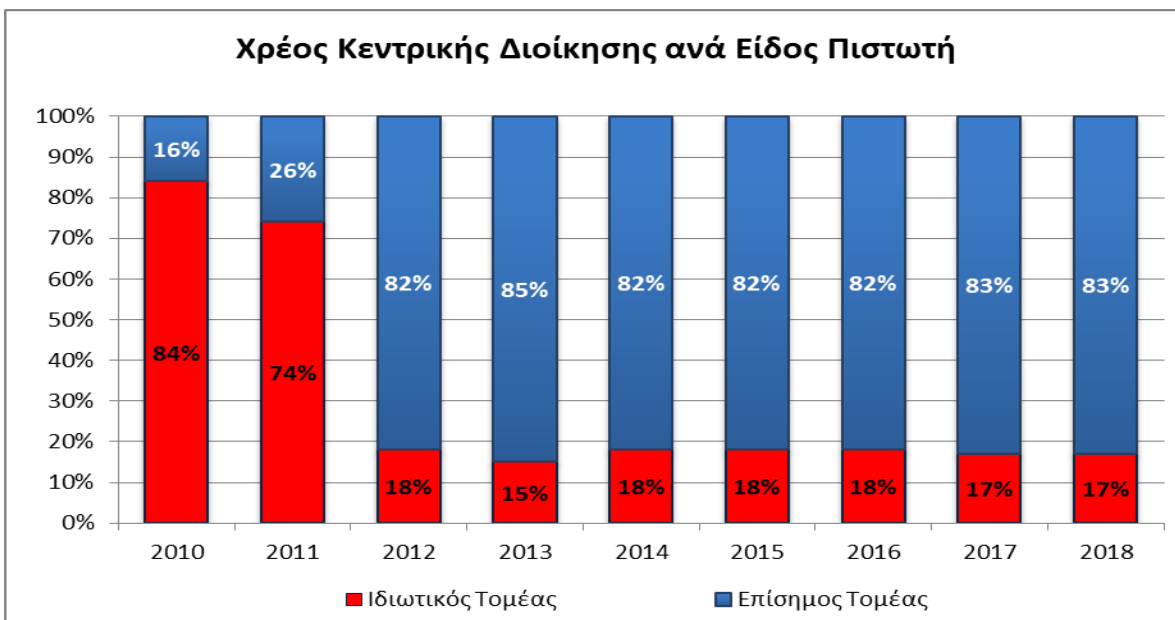
ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει με πλήρη ανάλυση την μεταβολή του χρέους κεντρικής διοίκησης από το έτος 2017 στο 2018.

(ποσά σε εκ. €)	Υπόλοιπο 31/12/2017	Καθαρός Δανεισμός 2018	Μικτός Δανεισμός 2018	Χρεολύσια 2018	Συναλλαγματικές διαφορές	Λοιπά	Υπόλοιπο 31/12/2018
Σύνολα							
Ανάλυση κατά κατηγορία χρέους αρχική διάρκεια και πηγή δανεισμού	328.703,84	30.050,18	844.911,45	814.861,27	118,74	75,89	358.948,65
Διαπραγματεύσιμοι Τίτλοι	65.400,41	1.379,15	37.981,42	36.602,27	0,00	50,68	66.830,24
Βραχυπρόθεσμοι Τίτλοι	14.943,40	336,26	35.004,34	34.668,08	0,00	0,00	15.279,66
Ένοκα Γραμμάτια Ε.Δ.	14.943,40	336,26	35.004,34	34.668,08	0,00	0,00	15.279,66
Μακροπρόθεσμοι Τίτλοι	50.457,01	1.042,89	2.977,08	1.934,19	0,00	50,68	51.550,58
που εκδόθηκαν στο εσωτερικό	48.681,35	1.071,70	2.977,08	1.905,38	0,00	26,05	49.779,10
που εκδόθηκαν στο εξωτερικό	1.775,66	-28,81	0,00	28,81	0,00	24,63	1.771,48
Δάνεια	263.303,43	28.671,03	806.930,03	778.259,00	118,74	25,21	292.118,41
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	14.930,56	9.590,71	782.194,32	772.603,61	0,00	0,00	24.521,27
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	248.372,87	19.080,32	24.735,71	5.655,39	118,74	25,21	267.597,14
Εσωτερικού	3.095,59	-490,10	0,00	490,10	0,57	0,00	2.606,06
Τράπεζα της Ελλάδος	2.848,67	-472,27	0,00	472,27	0,57	0,00	2.376,97
Λοιπά Δάνεια Εσωτερικού	246,92	-17,83	0,00	17,83	0,00	0,00	229,09
Εξωτερικού	245.277,28	19.570,42	24.735,71	5.165,29	118,17	25,21	264.991,08
Δάνεια Μηχ.Στήριξης (EFSF/ESM/IMF)	232.959,26	20.003,04	24.699,71	4.696,67	117,05	25,21	253.104,56
Λοιπά Δάνεια Εξωτερικού	12.318,02	-432,62	36,00	468,62	1,12	0,00	11.886,52
Ανάλυση χρέους κατά νόμισμα	328.703,84	30.050,18	844.911,45	814.861,27	118,74	75,89	358.948,65
Χρέος σε εγχώριο νόμισμα €	320.063,08	31.375,43	844.911,45	813.536,02	0,00	75,89	351.514,40
Διαπραγματεύσιμοι Τίτλοι	65.400,41	1.379,15	37.981,42	36.602,27	0,00	50,68	66.830,24
Δάνεια	254.662,67	29.996,28	806.930,03	776.933,75	0,00	25,21	284.684,16
Χρέος σε ξένο νόμισμα	8.640,76	-1.325,25	0,00	1.325,25	118,74	0,00	7.434,25
Διαπραγματεύσιμοι Τίτλοι	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Δάνεια	8.640,76	-1.325,25	0,00	1.325,25	118,74	0,00	7.434,25

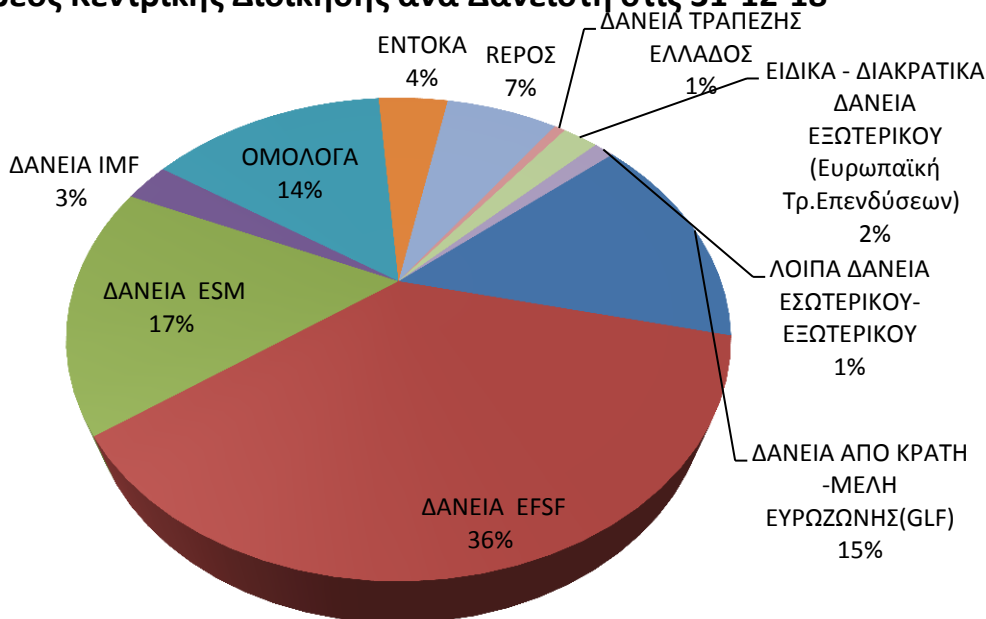

Η διάρθρωση του Δημοσίου χρέους ανά κατηγορία πιστωτών όπως είχε διαμορφωθεί στο τέλος του 2018 αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα:

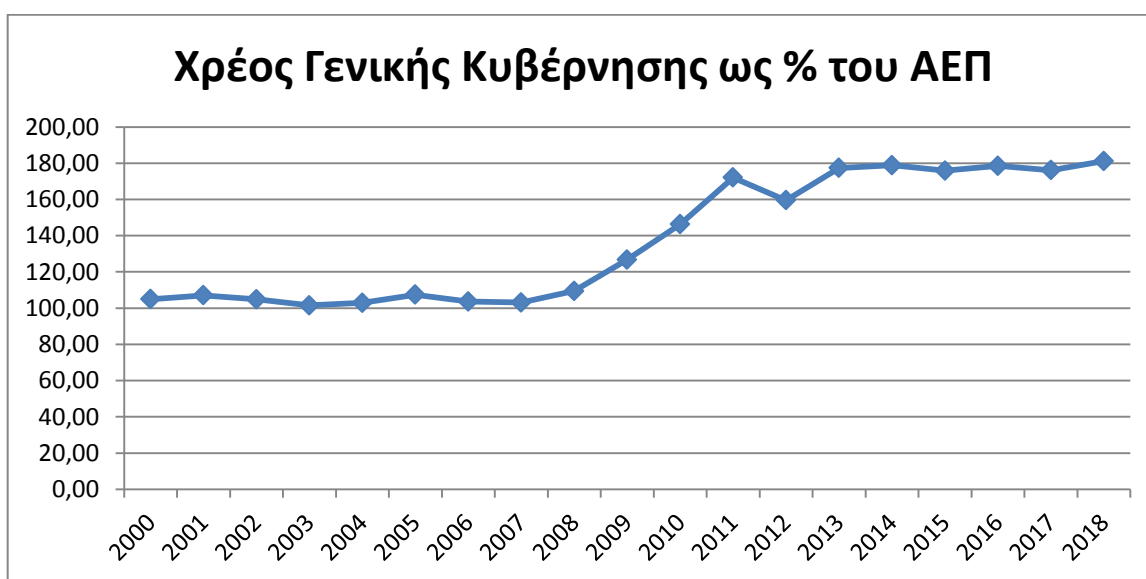
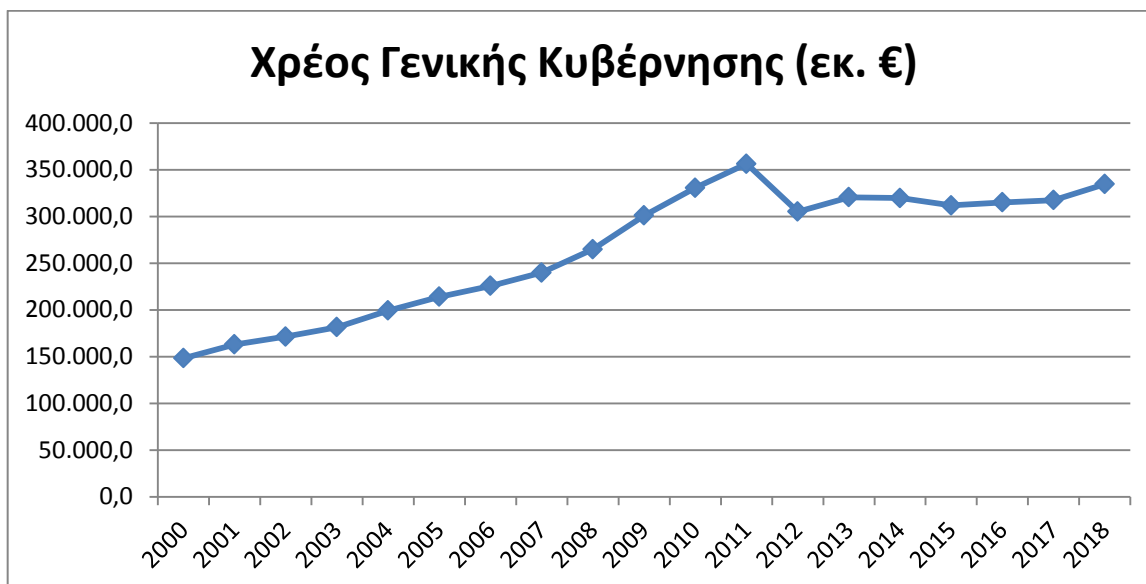
Την 31/12/2018 η εικόνα του χρέους ανά δανειστή παρουσιάζει την ακόλουθη κατανομή:

Χρέος Κεντρικής Διοίκησης ανά Δανειστή στις 31-12-18

ΧΡΕΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η ιστορική εξέλιξη του χρέους Γενικής Κυβέρνησης αποτυπώνεται στα παρακάτω γραφήματα:

Αναλυτικές πληροφορίες και στοιχεία που περιλαμβάνουν και τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης, βρίσκονται διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Eurostat και της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤ.Α) στους παρακάτω συνδέσμους:

- <http://www.statistics.gr/el/european-statistics-tables>
- <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>

Η ανάλυση του χρέους γενικής κυβέρνησης για το έτος 2018 απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα. Τα στοιχεία είναι επίσημα και ανακοινώνονται από την Ελληνική και Ευρωπαϊκή στατιστική αρχή το τελευταίο δεκαήμερο του Απρίλη κάθε έτους.

Έτος 2018 (Ποσά σε εκ. €)	Κράτος (S1311.1)	ΔΕΚΟ & Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου (S1311.2)	Ενδοκυβερνητικό Χρέος ΚΚ (S1311.1&2)	Κεντρική Κυβέρνηση (S1311)	Ο.Τ.Α (S1313)	Ο.Κ.Α. (S1314)	Ενδοκυβερνητικό Χρέος ΓΚ	Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (S13)
Κέρματα & Καταθέσεις Παθητικού (AF2)	1.707	5.858	-392	7.173			-1.066	6.107
Βραχυπρόθεσμοι Τίτλοι (AF331)	15.280		-2.100	13.180			-1.978	11.202
Μακροπρόθεσμοι Τίτλοι (AF332)	51.510	1.772	-5.627	47.655			-5.975	41.680
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια (AF41)	26.136	7	-15.813	10.330	13	0	-8.102	2.241
Μακροπρόθεσμα Δάνεια (AF42)	269.721	3.010	0	272.731	1.329	128	-845	273.343
Σύνολα	364.354	10.647	-23.932	351.069	1.342	128	-17.966	334.573
Χρέος ΓΚ (% ΑΕΠ)								181,1%

Ο παραπάνω πίνακας περιλαμβάνει:

Στήλη 1 (Κράτος): Το χρέος της κεντρικής διοίκησης με τις προσαρμογές που έχουν γίνει στα πλαίσια της συμμόρφωσης με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010(ESA10).

Στήλη 2 (ΔΕΚΟ & ΝΠΔ): Το χρέος των Δημοσίων Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Λοιποί φορείς κεντρικής κυβέρνησης).

Στήλη 3 (Ενδοκυβερνητικό Χρέος ΚΚ): Τους τίτλους και τα δάνεια του κράτους που διακρατούν φορείς της κεντρικής κυβέρνησης.

Στήλη 4 (Κεντρική Κυβέρνηση): Το σύνολο του χρέους την κεντρικής κυβέρνησης σύμφωνα με τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών 2010.

Στήλη 5 (Ο.Τ.Α.): Το χρέος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στήλη 6 (Ο.Κ.Α.): Το χρέος των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στήλη 7 (Ενδοκυβερνητικό Χρέος ΓΚ): Τους τίτλους και τα δάνεια του κράτους που διακρατούν φορείς της γενικής κυβέρνησης.

Στήλη 8 (Χρέος Γενικής Κυβέρνησης): Το σύνολο του χρέους την γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών 2010.